

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องเพลงโหมโรงโนรา กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการศึกษาคามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 3 หัวข้อ คือ

1. ศึกษารูปแบบของเพลง โหมโรงโนราในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ศึกษาลักษณะของวงดนตรี โนราในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. วิเคราะห์เพลง โหมโรงโนราในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ทำการศึกษา จากคณะมโนราห์จำนวน 3 คณะ ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ในช่วงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2542 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2543

จากการศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 รูปแบบของเพลงโหมโรงโนราในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษารูปแบบของเพลง โหมโรงโนราทั้ง 3 คณะสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) บรรเลงเป็นเพลงแรกก่อนการขับร้องที่มีทำรำและไม่มีทำรำ
- 2) ลักษณะการบรรเลง เป่าปี่เป็นเครื่องนำในการขึ้นเพลง ตีกลอง ทับและเครื่องประกอบจังหวะตาม ลงจบพร้อมกัน
- 3) บทเพลงโหมโรงแบ่งออกเป็น 3 ช่วงด้วยกันคือ
 - (1) ขึ้นเครื่อง เป็นการขึ้นต้นเพลงด้วยปี่ แล้วตามด้วยเครื่องประกอบจังหวะ ในช่วงขึ้นเครื่องปี่เป่าทำนองไม่แน่นอน โดยมีกลองตีรัวเป็นช่วงๆ แล้วทับจะตีให้สัญญาณในการเข้าเพลงช่วงดำเนินทำนอง
 - (2) ดำเนิน เป็นช่วงในการบรรเลงทำนองเพลง นิยมใช้เพลงไทยเดิมในอัตราจังหวะ 2 ชั้น บรรเลงวนไปเรื่อยๆ โดยมี กลอง ทับ โหม่ง ฉิ่งและ แตร ตีเป็นจังหวะสม่ำเสมอ
 - (3) ลงเครื่อง เป็นการจบเพลง โดยอาศัยทับเป็นตัวตีบอกสัญญาณในการจบแล้ว โดยมีกลองตีรัวในตอนจบเพลงพร้อมกัน

5.1.2 ลักษณะของวงดนตรีโนราในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาพบว่าวงดนตรีโนราไม่มีชื่อเรียกลักษณะของวงดนตรี แต่จะเรียกว่า ลูกคู่ ซึ่งทำหน้าที่บรรเลงและขับร้องเป็นลูกคู่ด้วย วงดนตรีจะนั่งบรรเลงอยู่ทางซ้ายมือของนักแสดง โดยมีทับนั่งชิดขอบเวทีมากที่สุดเพื่อจะได้เห็นนางรำ เพราะทับจะเป็นเครื่องดนตรีที่คอยตีบอกสัญญาณให้นางรำเปลี่ยนลีลาท่าทาง ในการบรรเลงเพลงโหมโรงนิยมจัดวงดนตรีแบบโบราณโดยมีเครื่องดนตรีประกอบไปด้วย ปี่ กลอง ทับ โหม่ง ฉิ่ง และกรับหรือแตระ มีคณะมนรำนำอ้อย เสียงทอง ได้นำขอเข้าร่วมบรรเลงดำเนินทำนองด้วย

5.1.3 การวิเคราะห์เพลงโหมโรงโนราในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการวิเคราะห์ทำนองเพลงโหมโรง ของคณะมนรำนำอ้อย เสียงทอง คณะมนรำนำขาม คณะมนรำนำจู้เหือง รุ่งเรืองศิลป์ ในแต่ละคณะใช้เพลงแตกต่างกันออกไปในการศึกษาได้วิเคราะห์ถึงเรื่อง บันไดเสียง พิสัย การดำเนินทำนอง วลีและจังหวะของทำนอง และการใช้โน้ตระดับคตกแต่งทำนอง สรุปได้ดังนี้

1) บันไดเสียง (Scale) พบการใช้บันไดเสียงคล้ายแมเจอร์ และคอเรียน คือ Ab Major และ Eb Dorian สำหรับในตอนขึ้นเครื่อง ขึ้นเสียงที่โทนิค (Tonic) และเสียงขั้นที่ 5 จากการศึกษพบว่าการเป่าเสียงจะช่วยเป็นการเทียบเสียงร้องในตอนขับบท พบการขึ้นเสียง Eb สองคณะและ เสียง Ab หนึ่งคณะ

2) พิสัย (Range) พบว่ามีช่วงเสียงเพลงพิชชาแคบบรรเลงเพลงช่วงเสียงสูงเสียงคือ B - F'' เพลงสุดสงวน มีช่วงเสียง E - F'' เพลงมอญโสก มีช่วงเสียง C - C'' สรุปช่วงเสียงของปี่ที่พบต่ำสุดถึงสูงสุดคือ C - F''

3) การดำเนินทำนอง (Melodic Movement) พบว่าการดำเนินทำนองแบ่งออกเป็น 2 ช่วง โดยมีช่วงที่ 1 เป็นการขึ้นเครื่องซึ่งเป็นการขึ้นเพลงในตอนแรกมีลักษณะที่คล้ายกันคือปี่จะเป่าอย่างอิสระมีจังหวะไม่แน่นอน ลีลาการใช้อัตราตัวโน้ตไม่เหมือนกันแต่พบลักษณะที่คล้ายกันเช่นการคอคลิ้นและการไหลเสียงอย่างรวดเร็ว โดยมีขั้นคู่ที่ใช้มากน้อยตามลำดับคือ สอง หนึ่ง สาม สี่ ห้า และหก ส่วนการไหลเสียงกว้างคือคู่ 13 และคู่ 9 ส่วนช่วงดำเนินทำนองนิยมใช้เสียงคู่ 2 3 4 1 ตามลำดับ ช่วงการดำเนินทำนองมีปี่จะเป่าวนไปเรื่อยๆ จนกว่าทับจะตีลงจบเพลง

4) วลีและจังหวะของทำนองเพลง (Phrase and Rhythmic Pattern of Melodic Line)

วลีของเพลงยาวพอประมาณคล้ายกันในช่วงขึ้นเครื่อง ส่วนช่วงดำเนินทำนองพบมีวลียาวบ้างสั้นบ้างตามลีลาของบทเพลง จังหวะของทำนองเพลงมีลีลาการใช้ลักษณะของตัวโน้ต

หลายรูปแบบในช่วงขึ้นเครื่องจังหวะของท่านองไม่แน่นอน ส่วนช่วงดำเนินท่านองจะเรียบง่าย ใช้ตัวโน้ตตัวเขบีต 1 ชั้นเป็นหลัก

5) การประดับตกแต่งท่านอง (Ornamentation of Melodic Line) พบว่ามีการใช้โน้ตประดับตกแต่งท่านองในช่วงขึ้นเครื่อง ส่วนช่วงดำเนินท่านองไม่นิยมใช้ ในการศึกษาพบเห็นดังนี้

- (1) การพรม มีวิธีการพรมเสียงอยู่ 4 แบบด้วยกัน
- (2) การตอคลื่น เป็นการเป่าเล่นเสียงซ้ำเดิม
- (3) การโหยเสียง เป็นการเป่าไหลเสียงจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงอย่างรวดเร็ว
- (4) การหวนเสียง เป็นการเป่าไหลเสียงจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำอย่างรวดเร็ว

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าเพลงโหมโรงโนรา มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ โดยแบ่งการบรรเลงออกเป็น 3 ตอน คือขึ้นเครื่อง ดำเนิน ลงเครื่อง โดยเฉพาะการเป่าในตอนขึ้นเครื่องจะมีลักษณะเฉพาะ ส่วนในตอนดำเนินหรือดำเนินท่านองจะให้เพลงไทยเดิม ส่วนการประดับตกแต่งท่านองสามารถบรรเลงได้อย่างอิสระขึ้นอยู่กับความสามารถของนักดนตรี

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 รูปแบบของเพลงโหมโรงโนรา

รูปแบบของเพลงโหมโรงโนรา มีลักษณะเฉพาะ สมควรมีการอนุรักษ์ให้มีการศึกษาเก็บรวบรวมเป็นเอกสาร ดำรา เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงต่อไป

5.2.2 ลักษณะของวงดนตรีโนรา

จากการศึกษาพบว่าไม่มีชื่อเรียกชื่อวง โดยเฉพาะ มีเอกสารที่กล่าวถึงวงดนตรีโนราว่าวงปี่พาทย์ชาตรี ผู้วิจัยพบว่าน่าจะเรียกชื่อ โดยเฉพาะว่าวงดนตรีโนรา หรือวงปี่พาทย์โนรา เพราะใช้บรรเลงประกอบการแสดงโนรา ส่วนโหม่ง ในเอกสารตำรามักเรียกว่าฆ้องคู่ เพราะถ้าเรียกว่า โหม่ง จะไปซ้ำชื่อกับโหม่งใบเดียว ในการศึกษาผู้ว่าพบว่าควรเรียกว่า โหม่งคู่ เพราะทางภาคใต้นิยมเรียกว่าโหม่ง นอกจากนี้ยังพบว่า บางคณะได้นำเครื่องดนตรีสากลเข้ามาร่วมบรรเลงท่านอง โดยนิยมใช้เครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด

5.2.3 การวิเคราะห์เพลงใหม่โรงโนรา

บันไดเสียงเสียงที่ใช้พบเป็น เมเจอร์และคอเรียน เมื่อเทียบเสียงบีพบว่าอยู่ในทางแฟลต ส่วนตอนขึ้นเพลงมือบี มักหาเสียงที่เข้ากับคนขับบท เสียงขึ้นคั่นพบ เป็นเสียง Eb และ Ab ส่วนการจบเพลงจะจบไม่แน่นอน แต่เสียงที่จบก็จะลากเสียงอยู่ในช่วงจุดพักในบทเพลงซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับเสียงโนบันไดเสียงนั้น เพื่อเป็นเสียงส่งให้คนขับบทร้องคลอเข้ากับคนตรีหรือบางครั้งก็จะหาเสียง โหม่งให้มีเสียงเข้ากับเสียงร้องของคนขับบท จากการศึกษาเพลงใหม่โรงบางครั้งมือบีอาจเป่าบรรเลงเพลงหลายเพลงติดต่อกันก็ได้เพื่อรอนักแสดงแต่งตัวหรือบรรเลงรอกความพร้อมอื่นๆก็ได้ ช่วงพิสัยขึ้นอยู่กับมือบีมีความสามารถมากน้อยเพียงไหนที่จะเลือกเพลง ส่วนการดำเนินทำนอง ช่วงขึ้นเพลงบางครั้งมือบีเป่าเสียงขาดๆ หายๆ ก็มีขาดการเตรียมตัวที่ดีในการบรรเลงเพลง หลายคนใช้ช่วงโหมโรงเป็นการวอลุ่มเพื่อเตรียมตัวบรรเลงทำให้ความงามของเสียงในช่วงขึ้นคั่นขาดหายไป ชิ้นคู่ที่ใช้ในการดำเนินทำนองช่วงขึ้นเครื่องพบคู่ 2 1 3 4 5 6 ส่วนในช่วงดำเนินทำนอง พบการใช้คู่ 2 3 4 1 ส่วนการไหลของเสียงบางคนเป่าไหลเสียงได้ดีแต่บางคนเป่าไหลขึ้นเสียงสูงไม่ได้ ส่วนการประดับตกแต่งทำนอง ด้วยการใช้เทคนิคต่างๆ พบมีเพียง 1 คณะแสดงถึงความสามารถในการบรรเลงที่แตกต่างกันออกไป

จากการศึกษาครั้งนี้พบคนตรีที่ใช้บรรเลงเพลงใหม่โรงส่วนใหญ่ยังเป็นแบบดั้งเดิมพบมีการนำซอู้เพิ่มเข้ามาคลอเสียง ลักษณะของการบรรเลงเป็นเอกลักษณ์มีรูปแบบที่ชัดเจนทำนองเพลงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน จากการศึกษาปีเป็นเครื่องดำเนินทำนองที่มีความอิสระเพราะมีอยู่เพียงเครื่องเดียวสามารถเล่นโดยการประดับตกแต่งทำนองได้ หรือเป่าคั่นเพลงก็ได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ด้านรูปแบบของเพลงใหม่โรง มีลักษณะเฉพาะมีรูปแบบชัดเจนสมควรรวบรวมเป็นเอกสารตำรา จัดสัมมนาศึกษากันอย่างจริงจัง

5.3.2 ด้านการจัดวงดนตรีโนรา สมควรจัดกิจกรรมเผยแพร่และอนุรักษ์เพราะปัจจุบันนักดนตรีส่วนใหญ่มีอายุมาก ควรจัดมีการแข่งขันวงดนตรี โนรา โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลงานเดือนสิบ

5.3.3 ด้านบทเพลง ควรจะมีการศึกษาถึงรายละเอียดของคนตรีและเพลงในการแสดงโนรา ศึกษาจังหวะลีลาหน้าทับ หรืออาจศึกษาเปรียบเทียบในพื้นที่อื่นๆ เพื่อบันทึกไว้เป็นแนวทางในการศึกษาคนตรีพื้นบ้านของภาคได้โดยเฉพาะ